

IQTIDORLI YOSHLAR-KELAJAGIMIZ POYDEVORI

Alimov M.

*Qori Niyoziy nomidagi Tarbiya pedagogikasi milliy instituti
katta ilmiy xodimi*

Tayanch soʻzlar: iqtidor, ta'lim-tarbiya, tizim, qobiliyat, talant.

Ключевые слова: талант, образование, система, способности, талант.

Key words: a gift, education and upbringing, system, skill and talent.

Резюме:

Ushbu maqolada iqtidorli yoshlarni aniqlash masalalariga doir pedagog olimlarining ishlari tahliliy oʻrganilgan. Iqtidorli yoshlarni aniqlash hozirgi kunda ta'lim-tarbiya jarayonidagi muhim muammoli mavzulardan biri ekanligi toʻgʻrisida fikrlar bildirilgan.

Резюме:

В данной статье аналитически изучаются работы ученых-педагогов по вопросам выявления талантливой молодежи. Высказывались мнения, что выявление талантливой молодежи сегодня является одной из важных проблемных тем в образовательном процессе.

Summary:

The article describes the approximate analysis of scientists in the field of pedagogy. The purpose of analysis is to identify the talented youth as at this time it is becoming one of the challenging issues in the process of upbringing and education.

Yurtimizda yoshlarning intellektual va ijodiy salohiyatini mustahkamlash, ularning mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarga daxldorligini oshirish borasida ulkan ishlar olib borilmoqda. Zero, zamonaviy bilim va koʻnikmalarga ega, mamlakatning munosib kelajagi uchun javobgarlikni oʻz zimmasiga ola biladigan barkamol, maqsadga intiluvchan va sergʻayrat, iqtidorli yoshlarni tarbiyalash bugunning eng muhim vazifalaridan biridir.

Insoniyat er yuzida paydo boʻlgandan to bugungi kunga qadar inson hayotini engillashtirishga koʻmak bergan shart-sharoitlardan tortib misli koʻrilmas yaratuvchanliklar inson tafakkuri mahsuli asosida roʻy berishi hech kimga sir emas. Biror kashfiyotni yuzaga keltirish uchun insondan tafakkur va iqtidor kerak boʻladi.

Iqtidor – inson ruhiyatining butun hayoti davomida tizimli rivojlanadigan psixikaning imkoniyati boʻlib, insonning boshqalarga nisbatan noanʼanaviy

va favqulodda natijalarga erishishini ta'minlaydi. Iqtidor insonning barcha imkoniyatlarini va fikrlashini hayotning yangi talablarini hal qilishga va yangi sharoitlarga moslashishga yo'naltiradi

Har bir bola iqtidor egasi bo'lib tug'iladi. Bu iqtidorni yuzaga chiqarish faqat alohida shaxs uchun emas, balki jamiyat va uning taraqqiyoti uchun zarurdir. SHuning uchun zamonaviy malakali pedagoglarga qo'yiladigan asosiy talablardan biri iqtidorli o'quvchilarni aniqlash, iqtidorni kerakli yo'nalishda rivojlantirish uchun ijodiy yondashish va uni yuzaga chiqarish uchun zarur shart-sharoitni yaratish, o'quvchi yoshlar ruhiyatini tushuna olish va malakali yordam bera olishdir.

Iqtidorli yoshlar deganda avvalo har tomonlama yetuk sog'lom farzandlarni tushunamiz. Shu bois o'tgan yillar mobaynida yoshlarimizda nafaqat yuksak intellektual salohiyat, mustaqil fikr, keng dunyoqarashni shakllantirishga, balki ularni jismonan chiniqtirishga, ommaviy sportni rivojlantirishga, mamlakatimizning barcha hududlarida, hususan, chekka qishloqlarida ham zamonaviy sport majmualarini bunyod etishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Iqtidorli yoshlarni tarbiyalash insoniyatning eng yorqin orzusi bo'lib kelgan. Bunday orzudagi insonlar azaliy ma'rifatga, madaniyatga mansub bo'lgan yurtlarning donishmandlari – eng mo'tabar ziyolilari, hukmdorlari hisoblanganlar. Ularning orasida O'zbekiston deb atalmish muazzam zaminimizda yashagan bobolarimizning o'z o'rnini, hurmati bor. Bu jahon hamjamiyati tomonidan qabul qilingan haqiqatdir. Iqtidorli yoshlarni tarbiyalash orzusiga o'z tariximizdan ko'p dalillar keltirishimiz mumkin. Al-Farobiyning – «Fozil odamlar shahri» asarida jamiyatning har bir fuqarosi – mansabi, tutgan o'rnini, ya'ni kim bo'lishidan qat'i nazar, fozil kishi, fozil inson - o'z davlatining barcha qonun – qoidalarini yaxshi biladi, unga amal qiladi, fikrlaydi, o'z kasbining ustasi, lozim bo'lganda Vatani uchun jon fido qiladi. Fozillar shahri aholisi bir-biriga hurmatda bo'ladi. Ota-ona va farzand, ustozu shogird o'rtasida sharqona nazokat, mehr va ehtirom bo'ladi. Avvalo, bunday fikr yuritishning o'zi bobolarning ma'naviy darajasi naqadar yuksak bo'lganligini va albatta, bunday fikr aytish bu borada ko'p asrlik meroslarni o'rganish natijasida vujudga kelishini ta'kidlash joiz.

Shunday ekan, zamon shiddat bilan rivojlanib borayotgan bir davrda yoshlarni bilimli, kuchli, sog'lom, irodali va dunyoning barcha yoshlari bilan bemalol bellasha oladigan qilib o'qitish va tarbiyalash lozim. Hozirgi kunda yoshlar har tomonlama etuk, raqobatbardosh kadr bo'lib etishishida o'z mutaxassisliklaridan tashqari zamonaviy axborot texnologiyalaridan erkin foydalanishlari hamda chet tillarini mukammal o'rganishlari lozim.

Mutaxassisliklariga doir masalalarni kompyuter yordamida echish usullarini bilishlari va amaliy dasturlardan keng foydalana olishlari kerak. Biz ertaga jahonda o'z so'zimizni aytishimiz uchun ham bu zarur. Inson ma'naviyatini yuksaltirmasdan turib, hamda mamlakatimiz taraqqiyotida muvaffaqiyatlarga erishish qiyin. Ma'naviy erkin va ozod xalq teran va komil tafakkur tufayli har sohada katta yutuqlarga erishishi mumkin. Boshqacha aytganda, ma'naviy sog'lom, kuchli jamiyatgina islohotlarga tayyor bo'lishi mumkin. Qadimda ham biror mamlakatni bosib olishni ko'zlaganlar avvalo, uning ma'naviyatini yo'q qilishga uringanlar. Chunki, ma'naviyati yo'q xalq o'z-o'zidan ma'naviy qashshoq, qaram bo'lib qoladi. Erk sevar xalqimiz mustaqillik tufayli o'z yeri, o'z tili, o'z diniga ega bo'ldi, milliy g'ururi, izzat obro'si tiklanib, endilikda qadriyatlarimiz, ma'naviy merosimizdan bahramand bo'lmoqdamiz.

Buyuk ajdodlarimiz ma'naviy-ruhiy kamolotga erishishni, doimo ogoh va hushyor yashashni, Vatan, el-yurt sha'ni, tinchligi uchun hatto jonfido etishni hayotining mazmuni deb bilgan. Avlodlarini ham ana shu ezgu amallar ruhida tarbiyalashga intilgan. Bu an'analar dunyo manzaralari kun sayin o'zgarib, tinchlik-totuvlikka tahdidlar tobora kuchayayotgan bugungi davrda yanada dolzarblik kasb etmoqda. Yoshlarning ta'lim-shu bois mamlakatimizda yoshlarning puxta ta'lim-tarbiya olishi uchun qulay sharoit yaratish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki jamiyatimiz osoyishtaligi, mamlakatimiz taraqqiyotiga raxna solmoqchi bo'lganlar ko'p hollarda yoshlarni o'z tomoniga og'dirishga harakat qiladi. Shu bois yigit-qizlarning turli g'arazniyatli guruhlariga qo'shilib qolishining oldini olish, bunday kuchlarga qarshi kurashish, ularning ma'naviyatini yuksaltirish borasida izchilishlar olib borilmoqda.

Ma'naviyatni yuksaltirish – avvalambor, yoshlarning iymon-e'tiqodini mustahkamlash, irodasini baquvvat qilish, ularni o'z mustaqil fikriga ega bo'lgan iqtidorli insonlar qilib tarbiyalash, ularning tafakkurida o'zligini unutmaslik, ota-bobolarning muqaddas qadriyatlarini asrab-avaylash va hurmat qilish fazilatlarini qaror toptirish, ularning men o'zbek farzandiman deb g'urur va iftixor bilan yashashga erishishdir.

Ma'naviyatli va e'tiqodli kishilar o'z maslagi, vatani uchun jonini fido qilishga ham tayyordirlar. O'zbek nomini, o'zbek ilm-fani va madaniyatini, bir so'z bilan aytganda, xalqimiz yuksak salohiyatini, uning qanday buyuk ishlarga qodir ekanligini butun dunyoga namoyish qilish albatta biz yoshlarning qo'lida. Shunday ekan, yurtimizda hukm surayotgan tinch va osuda hayotni asrash, uning mustaqilligi va barqarorligiga munosib hissamizni qo'shish – har birimizning, shu aziz Vatanda yashayotgan barcha yoshlarning, eng asosiy vazifalaridan bo'lib qolmog'i lozim. Faxr bilan aytish joizki, ko'plab

yoshlarimiz o‘zlarining intellektual salohiyati bilan xalqaro olimpiadalar, sport musobaqalari, qolaversa, barcha sohalarda katta muvaffaqiyatlarga erishib, yurtimiz bayrog‘ini, Vatanimiz sharafini himoya qilib kelayotganligi barchamizni dildan quvontiradi.

Iqtidorli yoshlarni jismonan va ruhan sog‘lom, Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash, ularni kelajagimizning munosib vorislari etib voyaga etkazishga ko‘maklashish davlatimiz siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Bir so‘z bilan aytganda, yurtimizning yorqin kelajagi va xalqimizning umidu ishonchi iqtidorli qora ko‘zlarimizga bog‘liq. O‘z navbatida, kelajagimiz egalari ham yaratilayotgan keng imkoniyatlardan foydalangan holda, mukammal bilim olish va kasb-hunar egallash, shuningdek, xalqimizning orzu-istaklarini amaliy ishlar bilan ro‘yobga chiqarishni o‘z oldiga maqsad qilishlari lozim.

Adabiyotlar:

1. Hasanova Navbahor Hamraqulovna. (2020). Bo'lajak o'qituvchilarning o'zbek mumtoz musiqasida kasbiy malakasini oshirish muammolari. Xalqaro ilg'or fan va texnologiyalar jurnali, 29(08), 3489-34953495. [Http://sersec.org/journals/index.php/IJAST/article/view/25558](http://sersec.org/journals/index.php/IJAST/article/view/25558)

2. Urinova S.Sh. Musiqiy fanlarda pedagog kreativligi. "Yangilanayotgan O'zbekistonda fan, ta'lim va innovatsiya uyg'unligi" mavzusidagi 6-son 2-qism Respublika ko'p tarmoqli ilmiy konferensiyasi VIII bo'lim Toshkent 2021. 677 bet. Udk. 001.895 (575.1).